అంతరంగం

"ఇంకో అరగంట పోనీ, ఆకలిగాలేదు. అలా గాలికి వెళ్ళి మళ్లీ వచ్చి తినవచ్చు" అన్నది మనస్సు.

ఆనందరావు రొట్టెముక్కను బల్లమీదనే పెట్టి తలుపువేసి బజారు వైపు బయలుదేరాడు. రోజూ వున్నట్టుగానే వుంది బజారు. అంతా మనుష్యులు. కేవలం మానవులు. తీరికలేని దినచర్యలు. తనకు మాత్రం పగల్లా వుద్యోగం. ఆ సాయంకాలం నుండి వుదయంవరకు స్వేచ్ఛ. ఏదో అర్థంలేని ఆలోచనలతో అరగంట కాగానే తిరిగి వచ్చాడు. తలుపుతీశాడు. బల్లమీద రొట్టెముక్కను తింటున్నది పందికొక్కు. దాదాపు పూర్తి కావచ్చింది. ఆనందరావుకు కోపం వచ్చింది. కిటికీలు మూసివేశాడు. తలుపుగడియ బిగించాడు. గది చాలా చిన్నది. ఎక్కడికి వెడుతుంది పందికొక్కు?

చేతికందిన కమ్మి తీసుకొని పోరాటాని కుపక్రమించాడు. ఆ పంది కొక్కు ఎన్నో తంటాలు పడింది. ఉన్న రెండు పెట్టెల చుట్టూ శరణు శరణంటూ వేయి ప్రదక్షిణాలు చేసింది. చివరికి కమ్మితో కొట్టిన దెబ్బకు కుడికాలు తెగిపోయింది.... రక్తం.... రక్తం.

బల్లమీద నుండి.... ఆ బల్లమీద నున్న చిత్తు కాగితాలమీదనుండి చుక్కలు చుక్కలుగా కారుతూ వుంది. అది నెత్తురు. ఎవరిదైతేనేం దేనిదైతేనేం అది నెత్తురు. పచ్చినెత్తురు. ఉడుకు నెత్తురు. అప్పుడే చిందిన నెత్తురు.

ఆనందరావు ఉలిక్కిపడ్డాడు. అతని గుండెలెందుకో కొట్టుకుంటూ వున్నై. అతడాగిపోయాడు. ఆ పందికొక్కు బ్రహ్మాండమైన రక్కసునితో పోరాడిన బాల వీరునిలా బల్ల కివతల పడిపోయింది. ఆ వెలుగులో దానిని దగ్గరికి వెళ్ళి చూచాడు. దాని రెండు కళ్లనుండి స్రవిస్తున్నవి నీటి ధారలు. సంశయమెందుకూ? అది కన్నీరే! అది కూడా ఏడుస్తుంది. అది ఇప్పుడూ ఏడుస్తూనే వుంది. దానికి గుండెలున్నవి. ఆ హృదయంలో నెత్తురున్నది, దానికి ఉదరమున్నది. అందుకే ఆకలి వున్నది. కనుకనే అది రొట్టెను తిన్నది.

ఆనందరావు కుప్పగా కూచున్నాడు. అతని హృదయం నవనీతం. అతడొక కవీశ్వరుడు. ఆ బల్లమీద చిత్తు కాగితాలు అతడు వ్రాస్తున్న కావ్యంలోని పద్యాలు. అవి నెత్తురు మరకలతో నిండిపోయినై.

"ఎందుకు కొట్టాను దీన్ని?" ఆనందరావు తనలో తానే ప్రశ్నించుకొన్నాడు. కొట్టడం కాదు ఖూనీ చేశాను. ఖూనీ.... అదుగో పచ్చి నెత్తురు. ఎంత కొంచెమైనా అదీ నెత్తురే. ఎంత చిన్న ప్రాణమైనా అదీ ప్రాణమే.

"నాకు ఆకలి వేసింది నేను రొట్టెను తిన్నాను. అందుకే నీవు నన్ను చంపివేశావు" అంటున్నవా కళ్ళు. దాని పెదిమలు కదులుతున్నాయి. అవి నీలాంబరం పూలమల్లె విచ్చుకొన్నాయి. అది మాట్లాడుతున్నది.

"ఏమిటి నీవు వ్రాస్తున్నది?"

"కవిత్వం" తనకు తెలియకనే జవాబు చెప్పాడు ఆనందరావు.

"ఆ కావ్యంలో ఒక కథ. ఆ కథా వస్తువు అతిసామాన్యమైన దైనా అది హృదయాలను ద్రవింప చేస్తుంది. కరుణను ప్రభవింప జేస్తుంది. జాలిని స్రవింపజేస్తుంది." అంతరాత్మ చెబుతున్న సత్యమిది.

నా కా కథను చెప్పవూ? " ప్రశ్నించాయి దానికళ్ళు.

ఆనందరావు హృదయం ధ్వనించింది. అతని కంఠం నుండి ప్రసారమైందొక అపూర్వ గానం....

"ఇదేకథ... చెబుతున్నాను. వింటున్నావా? " అన్నాయి అతని నేత్రాలు.

ఆ భావాన్ని గ్రహించిన దాని నయనాలనుండి రాలినవి ఆనందాశ్రువులు.

"ఇటీవలనే వచ్చిపోయిందొక కాటకం."

"అవునవును అప్పుడు మా జాతి పూర్తిగా నశించి పోతుం దనుకున్నాము" అన్నట్టు మూల్గింది పందికొక్కు.

"ఆ కరువులో ఒక కుగ్రామంలో జరిగిన సంఘటన ఈ కథ...."

"ఆ వెనుక...." గాయపడిన కుడికాలిని మెల్లగా కదలిస్తూ కొంచెం భారం తగ్గినట్లు పడుకొన్నది పందికొక్కు.

"ఆ కుగ్రామంలో ఒక రైతు కుటుంబం. చాల తక్కువ పొలం. ఆ పొలంకూడా మెట్ట. దానికి ఏటినీరు ఎక్కదు. కుంటనీళ్లు అందదు. బావి త్రవ్వితే బండ అడ్డువచ్చింది. అంతకంటే లోతుకు రాతిని చీల్చి బోరింగు పెట్టడానికి కావలసినంత పైకం లేదు. కనుక ఆ పొలానికి వర్షంపీరే

ఆధారం. అనుక్షణమూ ఆకసంవంక చూస్తున్న ఆ రైతు సేద్యం లంక మేతకూ గోదావరి ఈతకూ సరిపోయినంతగా నైనా సరిపోదు. కాడిగిత్తలకు గడ్డికూడా కరువే. పేరునకు సేద్యంకానీ అందులో వచ్చే ఆదాయం ఆ కుటుంబానికి ఏడాదిలో మూడు మాసాలకైనా చాలదు. అందుకే ఇల్లాదులు కూలి చేసేవారు ఈ కూలి ఎల్లకాలమూ దొరకదు. కోతలకాలం ఊడ్పుల కాలం తొలకరిలో మాత్రం ఓ పక్షం రోజులపాటు దొరకుతుండేవా పనులు."

కాలు మెలిక తిరుగినట్టుంది గాయంతో.... ఆ కొసనెత్తురు గడ్డ కట్టిందేమో! తాకితే మరీ నొప్పి కావచ్చు ననుకొన్నాడు ఆనందరావు. పందికొక్కు మరీ కొంత విశ్రాంతిగా పడుకొన్నది. దాని కన్నుల నుండి నీరు కారడం ఆగిపోయింది ఆనందరావు మళ్ళీ మొదలు పెట్టబోయి—,

"వింటున్నావా?" అన్నాడు.

"వింటున్నాను. చాలా శ్రద్ధగా వింటున్నాను" అన్నట్టు చెవులను రిక్కించిందది.

"ఆ కుటుంబానికి మంచి కాలంలోనే కూడూ గుడ్డా చాలదు, ఉన్నట్టుండి కాకున్నా మెల్ల మెల్లగానే ప్రవేశించింది కరువు రక్కసి. అది ఈ మారు చాలా భయంకరాకృతిని దాల్చింది. నేలమీద తేమంతా పీల్చివేసింది, జలాశయాలలోని నీటినంతా త్రాగివేసింది. పచ్చని వృక్షాలనంతా చప్పరించి పిప్పి పిప్పిగా ఉమ్మివేసింది. అడవులలోబడి సంపదనంతా స్వాహా చేసింది. చివరికి పశుగణాలను బాధించింది. అవి ఎముకల ప్రోవులైనా వాటి శల్యాలను చూర్ణంచేసి వదలి పెట్టింది. అలాంటి పరిస్థితిలో ఆ రైతు కుటుంబం ఎదుర్కొన్న కడగండ్లు చివరికి ఆత్మాహుతి ఆ కావ్యంలో వుంది.

అందరూ చిక్కిపోయారు. ఎముకలైపోయారు. రైతుదంపతులు చరమాంకంలోవున్నారు. ఎండి మాడిపోయిన అడవినంతా గాలించి తెచ్చిన గొట్టి గడ్డలు వుడుకుతూ వున్నాయి. ఇద్దరు పిల్లలూ ఆ వుడికే గడ్డలను చూస్తూ కూర్చున్నారు. ఆ సమయంలో ఎవరో ఒక అనాధ అక్కడికి వచ్చాడు. అతని కడుపు వెన్నంటుకొనిపోయింది. అతడు మాట్లాడగలడు గాని గొంతు పెగలడం లేదు, ఆరిపోబోతున్న కంటిపాపలు మాత్రం ఆకలి భావాలను వ్యక్తం చేస్తున్నాయి. అతడా పూరిగుడిసె ముందు కూలి పోయాడు.

పిల్లలా ముసలాణ్ని చూచి దోసెడు చన్నీళ్ళను ముఖంమీద చల్లారు. అతడు అతడితో స్పృహవచ్చినట్లు చూస్తూ అతి ప్రయత్నంమీద కుడిచేతి నెత్తి ఆకలి అంటూ సంజ్ఞ చేశాడు.

పందికొక్కు కనులనుండి నీటిధార కారడం మొదలు పెట్టింది. అది ఒక మారు గట్టిగా మూలిగింది. ఆ మూలుగులో అనంతమైన బాధ ధ్వనించింది. ఆవేదన ప్రస్ఫుటించింది. శోకం ప్రతిధ్వనించింది.

"ఆకలితో చేతులు చాచిన ఆ ముసలివాణ్ణి చూచి ఆ పిల్లలు నీరైపోయారు. వారి ఆకలిని వారు మరచిపోయారు. ఆ వుడికీ వుడకని గడ్డలను తెచ్చి అతని ముందుంచారు. అతడు లేచి కూర్చున్నాడు. ఒకొక్క గడ్డనే తీసి తింటున్నాడు. అతడలా తింటున్నపుడు అతని కనులలో కన్పించే సంతృప్తినీ, ముఖంలో వ్యక్తమయ్యే కృతజ్ఞతా భావాన్ని చూస్తూ కూచున్నారా పిల్లలు.

ఇంతలో ఆ రైతు అక్కడికి వచ్చాడు. ఆ దృశ్యాన్ని చూచి స్తబ్ధుడై నిలబడిపోయాడు. పిడికెడు గడ్డల కోసం ఎన్నిమైళ్లు తిరగాలో

అతనికి తెలుసు. అతని కడుపు దహించుక పోయింది. రెండు రోజులు శ్రమపడి ఆ చిన్నబిడ్డలకోసం సంపాదించిన ఆ గడ్డలను ఎవరో పరాయి వాడు తినివేస్తున్నాడు. అతనికి కోపం వచ్చింది. అలాంటి పరిస్థితులలో వచ్చే కోపానికీ, మామూలు వాతావరణంలో ప్రభవించే క్రోధానికీ ఎంతో తారతమ్యం వుంది. ఆ భేదమే కన్పించిందతని కోపంలో. అతడు ఆవేశంతో అంధుడై పోయాడు ఒక్కసారి ఈ లోకమంతా స్వార్థమనే ముసుగులో భయంకరంగా మూలుగు తున్నట్లు కన్పించిందతనికి. చేతికందిన ఐడితెతో ఆ వృద్ధుని మస్తిష్కాన్నీ వేయి ముక్కలు చేయాలనుకొన్నాడు. తండ్రి కోపాన్ని పసికట్టిన ఆ పిల్లల్లో పెద్దవాడు సాహసంచేసి అన్నాడు. "మేమే ఇచ్చాము నాన్నా, ఆకలికి చచ్చిపోతున్నాడు" అని. ఈ మాటలంటూ ఆ కుర్రాడు తండ్రికీ, ముసలాడికీ మధ్య నిలబడ్డాడు. ముసలాడీ మాటలనేమీ గమనించడంలేదు. అతడు చావునకైనా సిద్ధపడే వున్నాడు. ఆ చనిపోవడానికి ముందు కడుపునిండా తిని చావాలన్నదే అతని ఆకాంక్ష. ఆకలిని చల్లారుచ్చ కోవడమే అతని ధ్యేయం."

ఆనందరావు చెబుతున్నకొద్దీ పందికొక్కు అతని వంకనే చూస్తున్నది.

"ఇంతవరకూ వచ్చింది కథ. ఆ వెనుక ఆ ముసలాడు ఆ కుటుంబాన్ని రక్షించడంకోసం అత్యంత సాహసానికి దిగుతాడు. అడవిలో గడ్డల కోసం తిరుగుతున్నపుడు ఒక చిన్నగుడారం కన్పిస్తుందతనికి ఆ గుడారం వేటకోసం వచ్చిన జమీందారుది. ఈ ముసలాడు అందులో ప్రవేశిస్తాడు. ఇద్దరు నౌకర్లు మైమరచి నిద్రపోతుంటారు. అక్కడున్న తినుబండారాలనంత మూట గట్టుకొంటాడు. వారం రోజులకు చాలినంత ఆహార సామగ్రి దొరుకుతుంది, ఆ మూటను అతి కష్టంమీద ఎత్తి నెత్తిన పెట్టు కొంటాడు. గుడారంనుండి పదిగజాలు దాటు కొంటాడు, ఇంతలో ఆ నౌకర్లు మేలు

కొంటారు. చిందర వందరైన వస్తువులను చూడ్డంతోనే వారిదృష్టి నాలుగు ప్రక్కలా ప్రసరించబడుతుంది. వారిలో ఒకడు చాలా చురుకైనవాడు. తక్షణం ముసలాణ్ణి గుర్తించి లేడి పిల్లలా అందెలు వేసుకొంటూ పరుగు తీస్తాడు. పాపం వృద్ధుడు వెనుదిరిగి చూచి ప్రాణాన్నిగుప్పిట్లో పెట్టుకొని పరుగెత్తుతాడు.

అది అడవి ప్రాంతమని నీకు ముందుగానే చెప్పాను. ఒక్కొక్క చోట కాలుజారితే ఎముకలు చూర్ణమయ్యేటంత ప్రమాదమైన జర్రెలు. అంతపనీ జరిగింది. ఆ ముసలాడి బొటనవ్రేలు చిన్న రాతికి తగిలి తూలి పడ్డాడు. పట్టుతప్పి నాలుగుమట్లు క్రిందికి దొర్లాడు. అదొక వెదురు పొద. అందులో నున్న ముండ్లు ఈటెల కంటె పదునైనవి. కత్తుల బోనులో పడ్డ వానిలా ఆ వృద్ధుడు గిజ గిజ లాడిపోతున్నాడు. అంత జరిగినా అతడామూటను వదలి పెట్టలేదు."

పందికొక్కు పెదవులను కదిలించింది. ప్రాణం పోతున్నా అతడు తన ప్రాణాన్ని రక్షించిన పిల్లలను రక్షించాలనే పట్టుదలతోనే వుంటాడు'' అంటున్న దనుకున్నాడా పెదిమల కదలికలోని భావాలను గమనించిన ఆనందరావు,

''ఆ వృద్ధుడు పడ్డ వెదురుపొద వద్దకు వచ్చాడా నౌకరు. ఆ ముసలాణ్ణి చూచిందే అతని కోపం హరించుక పోయింది. పరితాపంతో హృదయం దహించుకపోయింది. జమీందారు నౌకరైనా అతడూ ఒక పేద వాడే. అవసరం వచ్చినప్పుడు అతని హృదయం పేదలతో కలిసిపోతుంది. ముసలివాణ్ణి పైకితీసి పొదనుండి ఇవతలకు తెచ్చిపెట్టాడు. ఆవృద్ధుడు కన్నులు మూస్తూ తెరుస్తూ వున్నాడు. అంత ఎత్తునుండి పడడంచేత అతని

ముదురు ఎముకలు ఎక్కడికక్కడ విరిగిపోయాయి. పండిపోయిన గుండె పగుళ్లువారుతూ వుంది. అక్కడికక్కడే చేరెడు నెత్తురు కక్కుకున్నాడు. "నేను చచ్చిపోతున్నాను బాబూ. నువ్వెవరివో నాకు ఒక నుపకారం చేస్తావూ? మనిష చచ్చిపోయేటప్పుడు కోరుకొనే వరాలు సాధారణంగా అత్యంత స్వల్పమైనవే. ఇక్కడికి రెండు మైళ్ళ దూరంలో వుత్తరంగా ఒక ఎండిపోయిన కుంట వున్నది. ఆ కుంట కట్టకు దిగువ తూము దగ్గరే చిన్న గుడిసెలో ఇద్దరు పిల్లలుంటారు. వారు ఆకలికి ఈ పాటికే చచ్చి పోయారేమో! భగవంతుడు అంతపనిచేసి వుండడనుకొంటాను. నీవు ఈ మూటను పట్టుకెళ్ళి వారికి అందిస్తానని చెబితే నేను చల్లగా సంతృప్తిగా కన్నులు మూస్తాను" అన్నాడా వృద్ధుడు.

నౌకరు అలాగేనంటూ మాట ఇవ్వగానే ఆ వృద్ధుని ప్రాణాలు అనంత వాయువుల్లో లీనమై పోయాయి.

ఉలిక్కిపడ్డట్టు ఎగిరిపడింది పందికొక్కు. ఆ వృద్ధుని ప్రాణాలు పోయాయని విన్నప్పుడు దాని హృదయం ఎంతగా చలించిందో నను కొన్నాడు ఆనందరావు. పందికొక్కు తన ముందరి కాళ్ళను మెల్లగా కదిలించింది. దాని గాయం నుండి మెల్లగా నెత్తురు కారడం ఎప్పుడో ఆగిపోయినా కన్నులనుండి మాత్రం నీరు కారుతూనే వుంది.

"ఆ నౌకరు ఆ వృద్ధుని శవాన్ని అక్కడున్న ఎండుటాకులతో కప్పి ఆ మూట నందుకొని గుడిసె వేపు పరుగు తీశాడు. ఒక నిండు ప్రాణం పోయింది. ఆ పసి శిశువులనైనా రక్షించగల్గితే తన జన్మ సార్థక మైనట్లేనని అతడు భావించాడు. తిండికిలేక వూరువదలి అందరూ వెళ్ళి పోయిన విషయం అతడెరుగును. కానీ ఆకలితో కనులముందే చచ్చి పోయిన వారినంత వరకూ అతడు చూడలేదు. ఆపిల్లలెవరో పాపం! బహుశా ఈ వృద్ధునికి మనుమలై వుంటారని అతడు భావించుకొంటూ

శరవేగంతో రాళ్ల రప్పల్ని దాటుకుంటూ ముందుకు పోతున్నాడు. అలా పరుగెత్తుకొంటూ వెళ్ళి గుడిసెను సమీపించేలోగా ఆర్తనాదం వినిపించింది. అతని గుండెలు ద్రవించి పోయాయి. ఒక పిల్లవాడు చనిపోయాడేమో. మరోబిడ్డనైనా బ్రతికిస్తానంటూ మరీ వేగంగా గాలికంటే తీవ్రంగా దూసుకపోయాడు. గుడిసెలో అడుగుపెట్టగానే అతని హృదయం పగిలిపోయింది. ఒక బిడ్డ ఎప్పుడు చనిపోయాడో .... రెండోబిడ్డ అప్పుడే కన్నులు మూశాడు. ఆ తల్లి తేలకళ్ళువేసి రెండు చేతులతోనూ రెండు శవాలను పొదివి పట్టుకొని అచేతనంగా పడివున్నది. ఆ రైతు మహా యోగీశ్వరుని వలె వింధ్యాచలం కూర్చున్నట్లు సమాధి నిమగ్నుడయ్యాడు. అది దీర్ఘ సమాధి.

పందికొక్కు పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచింది. దాని నేత్రాలలో గంగా యమునలే అవతరించాయి. ఉన్నట్టుండి ఏదో గుర్గుర ధ్వని కూడా విన్పించింది.

ఆనందరావు దానివైపు అలాగే చూస్తూన్నాడు.

పందికొక్కు కన్నీటి ధారలు ఆగిపోయాయి. రెండు కళ్ళూ తేలిపోయాయి.

"కవీ.... నీ కావ్యంలో సందేశం యిదే. ఆకలి యెలాంటిదో లోకానికి చెప్పాలనేకదా కావ్యం వ్రాశావు. ఆ ఆకలికి తట్టుకోలేకనే రొట్టె ముక్కను తిన్న నన్ను చంపేశావు. అనాదినుండీ మానవునిలో అనుశ్రుతంగా వస్తున్న సాంప్రదాయమే యిది. తానేంచేస్తున్నాడో లోకానికి చెప్పడు. ఇతరులేం చెయ్యాలో అది మాత్రమే చెబుతుంటాడు. మీరంతా మానవులు...."

అది పెదవుల్ని విప్పి చెప్పినట్లేవుంది. ఆనందరావు అంతరంగం లోని కరుణాసింధువు హోరుమని కట్టలు త్రెంచుకొన్నది.

★